

SZABÓ Anna Barbara

OKMÁNYVÉDELEM ÉS AZ ELEKTRONIKUS SZEMÉLYAZONOSÍTÓ IGAZOLVÁNY

Absztrakt

2016. januárjától a Kormány tervei szerint Magyarországon is elérhető lesz az e-személyi igazolvány. A megvalósításával kapcsolatos törvénymódosításokat az Országgyűlés a 2015. július 6-ai ülésnapján fogadta el. A részletek kidolgozását a Belügyminisztérium feladatai közé sorolta. A tervek szerint az új személyazonosító okmány felmenő rendszerben kerül bevezetésre, de lehet igényelni is az okmányirodákban és a kormányablakokban.

From Januar 2016, eID will be available in Hungary, according to the plans of the local Government. The needed legislation acts were carried out by the parliament on 06.July 2015. Detailed regulations were devised by Ministry of Interior. The new ID will be introduced in phasing-out manner, but it can be demanded at National Single Windows and at the Offices of Government Issued Documents.

Kulcsszavak: *biztonsági okmány, elektronikus személyazonosító igazolvány, Európai Unió okmányvédelem, személyazonosító igazolvány ~ e-ID, European Unio, ID, passport, protection of Government Issued Documents*

ELEKTRONIKUS SZEMÉLYAZONOSÍTÓ BEVEZETÉSE

Az Európai Unió cselekvési tervekből jól látszik, hogy az EU törekszik a közigazgatásban felgyülemlett adatok sokaságát egy egységes architektúrával bíró digitális rendszeren kezelni, azzal a céllal, hogy közigazgatás hatékonyságát növelje a lehető legtöbb területen. A jogalkotó eddig is tett lépéseket a bürokrácia enyhítésre, pl.: a hatályos jogszabályok alapján a polgár a személyazonosságát a személyazonosító igazolvány hiányában érvényes útlevéllal vagy kártyaformátumú vezetői engedéllyel is igazolhatta. Az elektronikus személyazonosító fokozatosan venné át a személyazonosító igazolvány, a lakcímkártya, az adókártya, a tb-kártya és az útlevél funkcióját. Az is megfigyelhető, hogy EU CLBPS-ben már szerepelt ezen területek elektronikus közigazgatásba helyezése.

A kártya létrehozásának fő céljai a személyazonosító okmány biztonságának növelése és egységes európai uniós igazgatási rendszernek megfelelő eszköz megteremtése. Az Európai Unióban nem ismeretlen az e-ID card.

Az e-ID card elvi lehetőséget ad ePASS, eID és az eSIGN kártyafunkciók összekapcsolására.

Az ePASS az államközi egyezményekben, elsődlegesen a Schengeni Egyezményben foglalt határátlépést biztosítja.

Az e-ID európai uniós szinten fogja biztosítani az állampolgárnak az elektronikus kormányzati és e-közigazgatási szolgáltatások igénybevételét.

Az eSIGN a minősített elektronikus aláírás funkciót biztosítja, amivel teljes bizonyító erejű magánokirat készíthető. [1]

A fenti három az egyben funkciók miatt fontos, hogy az okmány megfelelő védelmi garanciákkal bírjon többek között a hamisítással szemben is.

Magyarországon „az egységes elektronikus-kártyakibocsátási keretrendszerről” szóló 2014. évi LXXXIII. törvény szabályozza az elektronikus-kártyakibocsátást. Hatásköre kiterjed az egyes költségvetési szervek, közfeladatot ellátó más szervek, valamint gazdálkodó és civil szervezetek által kibocsátásra kerülő kártyákra. A törvény hatálya alá tartozó kártyák jogosultságot vagy tényít igazolónak, valamint szolgáltatások igénybevételére hatalmazzák fel a kártya tulajdonosát. Mindezeket egységes előállítására, kibocsátására, felhasználására és nyilvántartására és az egységes keretfeltételeinek biztosítására a Kormány az egységes elektronikus-kártya-kibocsátási keretrendszert alkalmazza.

Ezen törvény alapján elsődleges kártyának minősül az adat elektronikus hordozására képes eszközzel ellátott hordozó. Másodlagos kártyának tekintendő az elsődleges kártya által hordozott adathoz kizárólag elektronikus módon hozzárendelt kártyafunkció.

Az elsődleges kártya alapesetben megjelenített módon tartalmazza a kártyafelhasználó arcképmását, családi és utónevét, az egységes elektronikus-kártya-kibocsátási keretrendszerre utaló jelölést és a kártya egyedi sorszámát. Amennyiben ágazati törvény előírja a kártyafelhasználó születési helyét és idejét, lakó- vagy tartózkodási helyének településnevét és a 14. életévét betöltött felhasználó aláírását, valamint egyéb személyes adatokat és kibocsátási célra vonatkozó jogosultsági, vagy tényadatokat is fel kell tüntetni. A felsoroltakon túl elektronikus módon - amennyiben ágazati törvény előírja megjelenített formában is - hordozza a kártya elektronikus egyedi azonosítóját és a kártyakibocsátó egyedi azonosítóját. Amennyiben ágazati törvény előírja a személyes adatokat is tartalmazhatja elektronikus módon.

A kártyakibocsátó döntése alapján a kártyán megjelenített formában szerepelhet a kártyakibocsátó megnevezése, kiállítás dátuma és az érvényességére vonatkozó információk, egyéb felhasználóra vonatkozó nem személyes adatok, valamint a felhasználó hozzájárulása esetén személyes adatok is.

Az állandó elektronikus személyazonosító igazolvány alkalmas az ügyfél elektronikus úton történő közhiteles azonosítására és minősített elektronikus aláírás létrehozására is, ezért kiemelten fontos az okmányvédelem. [2], [3]

OKMÁNYVÉDELEM

A személyazonosító igazolvány a biztonsági okmányok közé tartozik. Azáltal, hogy az állandó elektronikus személyazonosító igazolvány alkalmas lesz az ügyfél elektronikus úton történő közhiteles azonosítására és minősített elektronikus aláírás létrehozására is, különösen fontos, hogy nehezen lehessen hamisítani. A közhivatal munkatársa egyértelműen képes legyen az okmány eredetiségét ellenőrizni. Okmányvédelem terén szempont az egységes integrált, hatékony technikai koncepciók alkalmazása, a hamisítással szembeni fellépés, valamint az egységes védelmi ellenőrzési terv kidolgozása. Támogatva a biztonságot, az állampolgárok szabad mozgását és a hatékony gyors ellenőrzést. A biztonsági okmányok hamisítás-elleni védelmének alapvetően három általános elvét határozza meg a szakirodalom.

A biztonsági okmányok hamisítás-elleni védelmének általános elvei:

- lehető legmagasabb technológiai, okmányvédelmi szint alkalmazása a kockázati és felderítési tényezők figyelembevételével,
- az okmány előállítására, védelmére használt anyagok és módszerek védelme az esetleges visszaélések megelőzése érdekében,
- eltérő védelmi szintek kialakítása valamint az egyes szintekhez tartozó okmányvédelmi megoldások, az eredetiséget alátámasztó jellegzetességek egységes, gyors ellenőrzési feltételei.

Általános követelmény a biztonsági okmányokkal szemben, hogy rendelkezzenek olyan ellenőrizhető kémiai, technológiai és adminisztratív védelemmel, ami megakadályozza, vagy legalább megnehezíti a hamisítást és biztosítja a hamisítványok kiszűrését. [4], [5]

Az okmányok rendkívül komplex védelmi rendszert igényelnek. Adattartalmuk, biztonsági elemeik, kémiai és technológiai ismérvek és a gépi eszközök együttes alkalmazása biztosítja a biztonság javítását és az ellenőrzés hatékonyságát, valamint gyorsaságát.

A kockázati és felderítési szint összhangjában alapvetően három védelmi szintet lehet megkülönböztetni az okmányellenőrzés során.

Okmánytervezéskor a külön védelmi szinteknek megfelelő jegyekről kell gondoskodni:

- szint: vizuális ellenőrzés. Az átlagember számára szabad szemmel jól látható alapszintű biztonsági azonosítók ellenőrzése. Felismerésük könnyen elsajátítható.
- szint: összetett azonosítók vizsgálata. A vizuális ellenőrzésen túl alkalmaznak gépi azonosítást (pl.: OCR, vagy bar kód leolvasás), valamint egyszerű eszközökkel való vizsgálatot (pl.: UV fényel történő megvilágítást, nagyítást a speciális technikájú grafikákhoz) is.
- speciális ismérvek és vizsgálati módszerek: az okmányvizsgálatot szakértők végzik, a vizsgált azonosítási jellegzetességek minősített információnak minősülnek. Ilyen pl.: a grafikába rejtett mikro betű, a speciális grafika. [4], [5]

A tervek szerint az elektronikus személyazonosító igazolvány biztonságát az okmányeredetiség ellenőrzése mellett PIN kód is fogja erősíteni. Három féle PIN kód típust különböztet meg a tervezett kormányrendelet:

- Aktiváló PIN kód: aktiváló adat, mely az elektronikus tároló elemmel lesz összerendelve és aktiválása az állandó elektronikus személyazonosító igazolványt működésbe hozza. Átala az állandó személyazonosító igazolványhoz tartozó PIN kód és az elektronikus aláíráshoz tartozó PIN kód létrehozása is elérhetővé válik a felhasználó számára.
- Állandó személyazonosító igazolványhoz tartozó PIN kód: állandó személyazonosító igazolvány elektronikus használatához szükséges adat, mely célja az igazolvány birtokosának hozzáférési jogosultságát ellenőrizni. Szintén az elektronikus tároló eleméhez lesz rendelve.

- elektronikus aláíráshoz tartozó PIN kód: a minősített elektronikus aláírás létrehozásához szükséges, az aláíró hozzáférési jogosultságát ellenőrző adat, mely össze van rendelve az elektronikus tároló elemmel. [6]

Mivel Magyarországon még nincs elérhető minta a tervezett elektronikus személyazonosító igazolványra, ezért Litvániában használt személyazonosítók felhasználásával szemlélteti az 1. számú ábra az elektronikus személyazonosító igazolvány védelmi jegyeit.

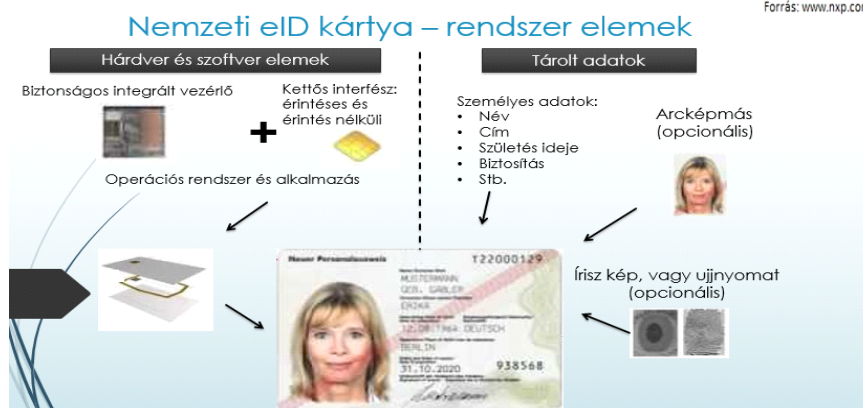

1. ábra: Litván e-ID [7]

A tároló elem az állandó személyazonosító igazolvány esetében kártyás igazolványon látható elemeken túl (név, születési hely, születési idő, állampolgárság, anyja neve, neme, arcképmás, 12. életév felett aláírás, érvényességi idő, okmányazonosító, kiállítás ideje, kiállító hatóság nevét) tartalmazza még a személyazonosító igazolvány elektronikus egyedi azonosítóját, alapesetben az ujjnyomot. Az ujjnyom megadása opcionális, valamint 12. életév alatti polgártól nem vehető le a minta, illetve fizikális alkalmatlanság miatt se kötelezhető a polgár egyéb biometrikus azonosító megadására. Az elektronikus személyazonosító tartalmazza az elektronikus aláíráshoz szükséges adatokat - és amennyiben rendelkezik velük - a társadalombiztosítási jelét és adóazonosító jelét is. A laccímekártya az első körben jogszabályi okok miatt nem kerül automatikus kivonásra az elektronikus személyazonosító kiállításával egy időben, viszont folyamatban vannak hozzá a szükséges törvénymódosítások.

Ezeket technikailag úgy kell kialakítani, hogy megismerése csak arra törvényben felhatalmazott személyek számára legyen lehetséges, a személyes adatok illetéktelenektől való védelmét az elérhető legmagasabb szinten kell biztosítani.

A központi szerv főszabály szerint az ujjnyomot az állandó személyazonosító igazolvány kiállításáig, vagy nemlegesség esetén az igazolvány a kiadását megtagadó határozat vagy az eljárást megszüntető végzés jogerőre emelkedéséig jogosult kezelni, azt követően haladéktalanul köteles törölni az adatot. Az ujjnyom csak törvényi felhatalmazás esetében lehet adatszolgáltatás, átadás és továbbítás része. A központi szerv a személyi igazolvány kiállítását követően nem őrizheti meg a társadalombiztosítási és adóazonosító jeleket sem. A 2. számú ábra a eID kártya rendszer elemeit szemlélteti észt mintával. [5]

2. ábra: Nemzeti eID kártya - rendszer elemek,

ÖSSZEGZÉS

Az elektronikus személyazonosító igazolvány része az európai uniós tagállamok közigazgatás hatékonyságát fejlesztő és egyúttal a versenyképesség fenntartását célzó akció terveinek. Jelenleg már több tagállamban működik az elektronikus személyazonosító igazolvány, ezért az egységes keretrendszer is már részben adott. Tekintve, hogy az elektronikus személyazonosító igazolvány közhitelesen igazolást nyújt és a minősített elektronikus aláírás létrehozására is alkalmas lesz, Magyarországon ezért rendkívül fontos az elektronikus személyazonosító kártya okmányvédelme. Az okmányvédelem kialakításánál fontos, hogy a védelmi szintek meghatározása indokolatlanul ne lassítsa az ügyintézési folyamatokat, valamint az ügyintéző csak annyi adathoz férjen hozzá, amennyire szüksége van a munkájához.

A cikkben ismertettem az okmányvédelem alapjait a személyazonosító igazolványra vonatkozóan, valamint az elektronikus személyazonosító igazolvány felépítését.

Felhasznált irodalom

- [1] e-estonia.com: The Digital Society, <https://e-estonia.com/component/electronic-id-card/> (letöltés ideje: 2015.11.30.)
- [2] 2013. évi L. törvény az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról 1. § (1) bek., http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=160206.296212 (letöltés ideje: 2015.09.10.)
- [3] 2015. évi CXXX. törvény az e-kártya megvalósításához szükséges egyes törvények, valamint az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló 2013. évi L. törvény módosításáról 2. §, http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=176693.296337 (letöltés ideje: 2015.10.21.)
Hazai Lászlóné dr: Okmányhamisítás? Okmányvédelem! (Belügyi Szemle, 50. évf. 11-12. sz., 2002.)
- [4] 86/1996. (VI. 14.) Korm. rendelet a biztonsági okmányok védelmének rendjéről 1. §, http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=27124.313366 (letöltés ideje: 2015.12.02.)
- [5] 1996. évi XX. törvény a személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról 10/A. § (6) bek., http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=26379.295821 (letöltés ideje: 2015.09.10.)
- [6] .../.... (... ...) Korm. rendelet a személyazonosító igazolvány kiadása és az egységes arcképmás - és aláírás - felvételezés szabályairól (előterjesztés), <http://www.kormany.hu/download/1/1c/80000/tervezet.pdf#!DocumentBrowse> (letöltés ideje: 2015.11.26.)
- [7] Litván e-ID: <http://www.fairvote.org/research-and-analysis/blog/internet-voting-if-ever-made-secure-would-it-improve-election-turnout/>, (letöltés ideje: 2015.11.18.)